VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Muistio

7.5.2026

VN/2233/2026
VN/2233/2026-VM-65

Kansantalousosasto
Spolander

Lausunto talousvaliokunnalle Asia: VNS 3/2026 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027–2030

Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2027–2030 sisältää kansantalousosaston riippumattomaan ennusteeseen perustuvan ennusteen julkisen talouden kehityksestä. Talouspolitiikan arviointineuvosto on vahvistanut julkisen talouden suunnitelman taustalla olevan makrotalouden kevään 2026 ennusteen vahvistuskirjeellä 10.4.2026.

Yhteenveto

Valtiovarainministeriön ennuste perustuu oletukseen, että Lähi-idän kriisi kestää lyhyehkön ajan eikä laajene oleellisesti Persianlahden ulkopuolelle ja että kriisin väistyttyä talous alkaa toipua nopeasti.

Suomen bruttokansantuote kasvaa 0,6 prosenttia tänä vuonna. Talouskasvu nopeutuu 1,7 prosenttiin vuosina 2027–2028, minkä jälkeen kasvu hidastuu asteittain 1,3 prosenttiin vuonna 2030.

Talouden heikkeneminen heikentää julkista taloutta, syventää alijäämiä ja kiihdyttää julkisen talouden velkaantumista. Ennusteessa julkisen talouden alijäämä pysyy 4,5 prosentin tuntumassa suhteessa BKT:hen. Julkisen talouden velka nousee jo 99 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2030.

Euroopan unionin neuvosto asetti Suomen liiallisen alijäämän menettelyyn tammikuussa 2026. Ennusteessa julkisyhteisöjen nimellinen alijäämä jää yli 3 prosentin v. 2028, eikä liiallinen alijäämä näin ollen korjaantuisi v. 2028. Lisäaikaa liiallisen alijäämän korjaamiseen on mahdollista saada, jos korjaavaa nettomenopolkua on noudatettu. Korjaavan nettomenopolun noudattaminen v. 2028 edellyttää myös v. 2027 mahdollisesti kertyneiden poikkeamien korjaamista v. 2028. Tämä tarkoittaisi valtiovarainministeriön arvion mukaan aiemmin arvioitua suurempaa sopeutustarvetta v. 2028, yhteensä n. 2,7 mrd. euroa.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Valtiovarainministeriö PL 28 00023 Valtioneuvosto	 Snellmaninkatu 1 A Helsinki	 0295 16001 +358 295 16001		 kirjaamo.vm@gov.fi

Reaalitalouden ennuste

Suomen talouden toipuminen viivästyy Lähi-idän kriisin seurauksena. Maailmantalous kasvoi odotettua vahvemmin ennen Lähi-idän kriisin kärjistymistä. Myös Suomen talous kasvoi vuoden 2025 lopulla ja talouden asteittaisen toipumisen ennakoitiin jatkuvan vuonna 2026. Öljyn hinnan nousu kuitenkin hidastaa talouskasvua selvästi. Bruttokansantuotteen kasvu jää 0,6 prosenttiin vuonna 2026. Tuotannon taso on alle potentiaalisen, mikä yhdessä öljyn hinnan myöhemmän laskun kanssa tukee kasvun vahvistumista ennustejakson loppupuolella. Bruttokansantuotteen kasvun arvioidaan kiihtyvän 1,7 prosenttiin vuosina 2027–2028.

Ennusteessa oletetaan, että Lähi-idän kriisi jää lopulta lyhytaikaiseksi eikä leviä nykyisestä laajemmalle alueelle, ei aiheuta oleellisia kerrannaisvaikutuksia hyödykkeiden hinnoissa, ei nosta inflaatio-odotuksia oleellisesti eikä johda rahoitusolojen oleelliseen kiristymiseen euroalueella. Ennustetta täydentää vaihtoehtoinen epäsuotuisamman kehityksen skenaario, jossa öljyn hinnan nousu ennustettua vielä n. 30 prosenttia korkeammaksi johtaisi talouskasvun pysähtymiseen tänä vuonna.

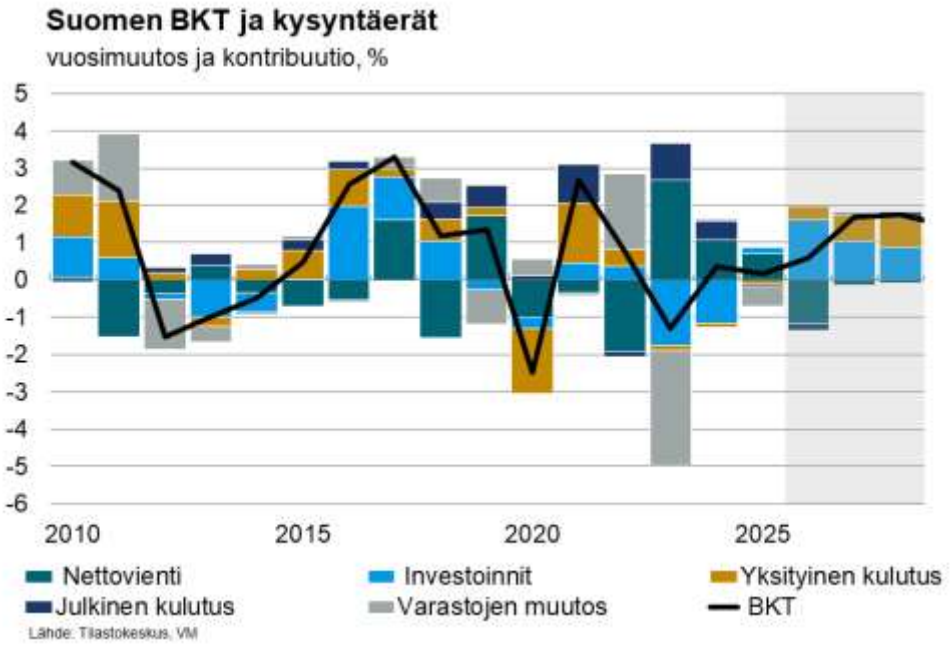

Öljyn hinnan nousu hidastaa maailmantalouden kasvua

Lähi-idän kriisi on nostanut öljyn hintaa merkittävästi. Ennusteen taustalla olevien futuurihintojen perusteella öljyn keskihinta on vuonna 2026 lähes 30 prosenttia korkeampi kuin edellisvuonna. Öljyn hinta kääntyy kuitenkin laskuun varsin nopeasti ja on vuonna 2027 alhaisempi, mutta edelleen koholla verrattuna lähtötasoon.

Öljyn hinnan nousu heikentää Suomen ja maailmantalouden kasvua ja kriisi vaikuttaa myös suoraan maailmankauppaa heikentävästi. Vientimarkkinoiden kasvun hidastuminen heikentää myös Suomen vientiä tänä vuonna. Ensi vuonna vienti toipuu markkinoiden tahtiin, mutta ennusteperiodilla nettoviennin vaikutus talouskasvuun jää negatiiviseksi, kun erityisesti investointien lisäämä tuonti kasvaa vientiä nopeammin.

Energian hinnan nousu vauhdittaa inflaatiota ja leikkaa ostovoimaa

Inflaatio kiihtyy kuluvana vuonna pääosin energian hinnan nousun seurauksena. Vaikutukset muihin hintoihin jäävät suhteellisen rajallisiksi, ja pohjainflaatio pysyy alle kahden prosentin. Pitkittyneen hitaan kasvun ja kapasiteetin vajaakäytön vuoksi hintapaineet ovat energian hinnan nousua lukuun ottamatta vaimeita. Palveluiden hinnannousu on hidastunut, kysyntä on heikkoa eikä sähkön hinnassa odoteta merkittäviä lisämuutoksia.

Kotitalouksien ostovoiman kehitys on tänä vuonna hidasta hintojen nousun ja heikon työllisyystilanteen vuoksi, vaikka veronkevennykset ja palkankorotukset kasvattavat palkansaajakotitalouksien käytettävissä olevia tuloja. Epävarmuus talousnäkymistä ja julkisen talouden sopeutuksesta on lisännyt varovaisuutta, mikä näkyy kulutuksen lykkääntymisenä ja säästämisasteen nousuna. Yksityinen kulutus kasvaa vaimeasti vuonna 2026, mutta vahvistuu seuraavana vuonna ostovoiman parantuessa ja säästämisasteen vähitellen alentuessa.

Energia-, teknologia ja puolustushankkeet lisäävät investointeja

Investoinnit kasvavat kuluvana vuonna erityisesti puolustushankintojen, kuten hävittäjätoimitusten, myötä. Myös energia- ja teknologiasiirtymään liittyvät investoinnit tukevat kone- ja laiteinvestointien kasvua. Sen sijaan asuntorakentamisen elpyminen viivästyy edelleen heikon kysynnän vuoksi.

Työmarkkinoilla työvoiman tarjonta on kasvanut merkittävästi työllisyystoimien ja maahanmuuton seurauksena. Työllisten määrä on pysynyt vakaana vuoden 2024 syksystä lähtien, mutta työttömyysaste on noussut yli 10 prosentin. Työllisyyden kasvun ja työttömyyden laskun odotetaan käynnistyvän vasta vuonna 2027.

Pitkittyneen hitaan kasvun vuoksi talouden tuotanto on selvästi alle potentiaalisen tason. Talouden toipuminen jatkuu vuosina 2029 ja 2030 talouden kasvaessa noin 1,5 ja 1,3 prosentin vauhtia. Kasvua tukevat erityisesti energia- ja teknologiasiirtymän yksityiset investoinnit sekä puolustusmenojen lisäykset. Työllisyysaste nousee 72,8 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä, ja työttömyysaste laskee 8,2 prosenttiin.

Julkisen talouden ennuste

Julkisyhteisöjen alijäämä koheni 3,4 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2025 vaisusta suhdannetilanteesta huolimatta. Kohenemisen tärkein syy olivat viime vuonna toteutetut sopeutustoimet. Vuonna 2026 alijäämä syvenee 4,6 prosenttiin ja asettuu siihen, kun Lähi-idän kriisi hidastaa talouden kasvua, hävittäjähankintojen kirjaaminen menoihin alkaa ja sopeutuksen tahti hidastuu.

Ennusteessa Lähi-idän kriisiin vaikutukset julkisiin menoihin jäävät tänä vuonna vähäisiksi. Kriisin epäsuotuisat vaikutukset julkiseen talouteen kasvavat ensi vuonna, kun hintojen nousu välittyy viipeellä julkisen sektorin hintoihin ja kustannuksiin ja kriisi näkyy selkeämmin kulutuksesta sekä palkkasummasta kerättävissä veroissa. Julkisen talouden ennusteessa on oletettu, ettei kriisi pienennä voimakkaasti omaisuustuloja, jotka muodostavat merkittävän tulonlähteen eläkerahastoille.

Julkisyhteisöjen alijäämä pysyy syvänä koko ennustejakson ollen 4,6 prosenttia suhteessa BKT:hen vuosina 2026–2029 ja kohenee vain hivenen jakson lopulla. Kun

puolustus- ja korkomenot kasvavat nopeasti mutta talous verkkaisesti, alijäämä on edelleen 4,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vielä vuonna 2030.

Velka nousi yli 88 prosentin suhteessa BKT:hen viime vuonna, ja nousee yli 91 prosenttiin tänä vuonna. Velkasuhteen kasvu jatkuu koko ennustejakson ajan, ja vuonna 2030 velkasuhde on jo yli 99 prosenttia. Julkisen talouden kestävyysvaje on noin 3 prosenttia suhteessa BKT:hen eli noin 9,5 miljardia euroa vuoden 2030 tasolla.

Valtionhallinto pysyy syvästi alijäämäisenä - paikallishallinnon tilanne vakaa

Valtionhallinnon alijäämä on syvä. Tänä vuonna alijäämä painuu viiteen prosenttiin, kun F35-menot kasvattavat menoja runsaalla parilla miljardilla eurolla. Verotuloja painavat tänä vuonna ansiotuloveron kevennykset, mutta toisaalta tuloissa on myös kertaluonteisia tuloja lisääviä eriä. Ensi vuonna valtion alijäämää parantaa Valtion eläkerahastolta saatava miljardin euron lisätuloutus. Valtion menoihin kohdistuu myös sopeutustoimia ensi ja tänä vuonna. Seuraavina vuosina alijäämä pysyy viiden prosentin tuntumassa.

Paikallishallinto on alijäämäinen koko ennustejakson ajan. Paikallishallinnon menot kasvavat pääasiassa hintojen ja palkkojen nopean nousun vuoksi. Hyvinvointialueiden rahoitusasema pysyy likimain tasapainossa vuosina 2026–2027, vaikka alkaakin heiketä vuodesta 2027 alkaen menojen kasvun vuoksi. Samaan aikaan hyvinvointialueiden tulojen kehitystä hidastaa rahoituslain uudistus sekä se, että valtion jälkikäteistarkistus perustuu ennusteessa kehyksiin varattuun summaan, joka jää painelaskelman mukaista tasoa matalammalle vuosina 2028–2030. Kuntahallinnon alijäämä on tänä ja ensi vuonna 0,4 % suhteessa BKT:hen ja kohenee lähemmäs tasapainoa vuoteen 2030 mennessä. Lähi-idän kriisin vaikutukset näkyvät paikallishallinnossa lähinnä hintojen ja kustannusten nousun kautta.

Sosiaaliturvarahastot pysyvät kokonaisuutena ylijäämäisinä, erityisesti työeläkelaitosten vahvan rahoitusaseman ansiosta. Ylijäämä perustuu pääosin omaisuustuloihin ja työeläkemaksutuloihin. Muut sosiaaliturvarahastot toipuvat kuluvan vuoden alijäämästä vähitellen tasapainoon ennustejaksolla. Lähi-idän kriisin arvioidaan hidastavan omaisuustulojen kasvua. Työttömyysmenojen ja sosiaaliturvamaksujen tuottojen arvioidaan reagoivan kriisiin vain rajallisesti.

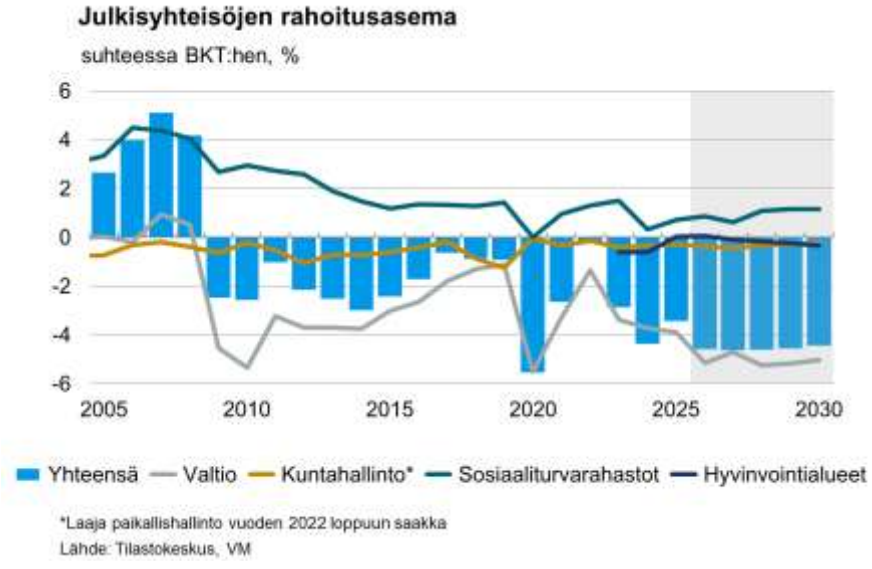

Nettomenot kasvavat tulevina vuosina nopeammin kuin Suomelle liiallisen alijäämän menettelyssä asetettu korjaava nettomenopolku sallisi

EU:n finanssipoliittisen seurannan keskeiseksi indikaattoriksi on uudistetuissa finanssipolitiikan säännöissä nostettu julkisyhteisöjen nettomenojen kasvu. Toteutettujen sopeutustoimien vuoksi nettomenot vähenivät 0,6 prosenttia viime vuonna. Ennusteen mukaan nettomenot kasvavat 4,6 prosenttia vuonna 2026 sekä 3,3 prosenttia vuonna 2027.

Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan julkisen talouden nettomenot kasvavat vuosina 2027 ja 2028 nopeammin kuin Suomelle liiallisen alijäämän menettelyssä asetettu korjaava nettomenopolku sallisi.

Jos ennusteen arvio nettomenojen kasvusta osoittautuu oikeaksi, on riski, että Suomen ei katsota noudattavan liiallisen alijäämän menettelyssä saamiaan suosituksia vuonna 2027. Julkisyhteisöjen nimellinen alijäämä jää yli 3 prosentin v. 2028, eikä liiallinen alijäämä näin ollen korjaantuisi v. 2028. Lisäaikaa liiallisen alijäämän korjaamiseen on mahdollista saada, jos korjaavaa nettomenopolkua on noudatettu. Korjaavan nettomenopolun noudattaminen v. 2028 edellyttää myös v. 2027 mahdollisesti kertyneiden poikkeamien korjaamista v. 2028. Tämä tarkoittaisi valtiovarainministeriön arvion mukaan aiemmin arvioitua suurempaa sopeutustarvetta v. 2028, yhteensä n. 2,7 mrd. euroa.

Keskeisiä lukuja keskipitkällä aikavälillä

%	2024	2025	2026*	2027*	2028*	2029*	2030*
BKT markkinahintaan, volyymin muutos	0,4	0,2	0,6	1,7	1,7	1,5	1,3
Yksityinen kulutus, muutos	-0,2	-0,2	0,7	1,4	1,6	1,4	1,5
Inflaatio	1,6	0,3	2,0	1,4	1,9	2,0	2,0
Työttömyysaste	8,4	9,7	9,8	9,4	9,0	8,5	8,2
Työllisyysaste	72,1	71,4	71,1	71,4	71,8	72,3	72,8
% BKT:sta							
Julkisyhteisöjen nettoluotonanto[1]	-4,4	-3,4	-4,6	-4,6	-4,6	-4,6	-4,4
Valtio	-3,7	-3,9	-5,2	-4,7	-5,2	-5,2	-5,0
Kuntahallinto	-0,3	-0,3	-0,4	-0,4	-0,3	-0,3	-0,2
Hyvinvointialueet	-0,6	0,0	0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,3
Sosiaaliturvarahastot	0,3	0,7	0,9	0,6	1,1	1,2	1,2
Julkisyhteisöjen rakenteellinen jäämä	-3,0	-2,0	-3,1	-3,7	-4,2	-4,4	-4,4
Julkisyhteisöjen EDP-velka	82,4	88,5	91,2	92,8	94,7	97,0	99,3
Valtionvelka[2]	61,4	66,9	69,4	71,2	73,5	76,0	78,4

[1] Valtionhallinnon alijäämäluvut sisältävät puolustusvoimien hävittäjähankinnat vuodesta 2026 alkaen.
[2] Valtiokonttorin liikkeelle laskema velka.
Lähteet: Tilastokeskus, Valtiovarainministeriö